

Uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie 2018 – 2024

Vastgesteld d.d. 25 februari 2019 door het Bestuurlijk Overleg Oosterschelde Toekomst (BOOST)

Foto Provincie Zeeland

waterveiligheid

ecologie

economie

duurzaamheid

ruimtelijke
kwaliteit

Het Bestuurlijk Overleg Oosterschelde Toekomst (BOOST) heeft op 8 maart 2018 ingestemd met de Oosterscheldevisie 2018 – 2024 en de werkgroep Oosterschelde opdracht gegeven een uitvoeringsprogramma voor te bereiden op basis van de in de visie genoemde ambities.

Voor u ligt een voorstel voor het uitvoeringsplan waarin de ambities verder zijn uitwerkt en een voorstel voor de governance. De ambities zijn en worden verder uitgewerkt tot projecten en behoeven hier en daar nog verdere concretisering. Deze concretiseringsslag zal voortdurend gemaakt moeten worden en kan pas echt gebeuren als projecten zijn gestart.

De ambities uit de Oosterscheldevisie 2018 – 2024 zijn onderverdeeld in onderzoeken en uitvoeringsprojecten.

A. Onderzoeken:

1. Onderzoek naar sedimenthuishouding;
2. Onderzoek naar nut, noodzaak en uitvoering van het meten van de primaire productie
3. Onderzoek naar nieuwe plaat t.b.v. oesterkweek en natuur;
4. Onderzoek naar mogelijkheden voor een onderwaterreservaat.

B. Uitvoeringsprojecten:

1. Toepassing innovatieve dijkconcepten bij versterkingsmaatregelen in de periode 2018- 2024;
2. Mogelijkheden beoordelen voor toepassing mosselbanken ter bescherming van schorren en plaatranden;
3. Uitvoeren zandsuppleties;
4. Educatie over verstoring door recreatief gebruik;
5. Uitwisseling verblijfsrecreatieve terreinen;
6. Aanleg/verbeteren vispassages en doorstroomopeningen;
7. Experimenteeruimte innovatieve technieken off bottom kweek, drijvende korven;
8. Stimuleren gedifferentieerde ontwikkeling jachthavens;
9. Actieplan versterking duikdestinatie Oosterschelde;
10. Presenteer de cultuurhistorie / Markeren verdronken dorpen;
11. Promotie Oosterschelde Experience door samenwerking partijen;
12. Veilige Oosterscheldestranden;
13. Verblijfsrecreatie: niet meer, maar beter;
14. Ontwikkelen visie Energie en Water;
15. Ruimtelijk onderzoek vormgeven innovaties schelpdiersector;
16. Kader Ruimtelijke Kwaliteit Oosterschelde.

A1. Onderzoek naar sedimenthuishouding

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 6.1, blz.40,41

Roggenplaat, Oosterschelde, foto Rudy Prager

Doel:

Door de zeespiegelstijging, klimaatverandering en zandhonger zijn in de toekomst knelpunten te verwachten op de beschermde natuurwaarden en de economische gebruiksvormen van de Oosterschelde. Effecten Zandhonger Zeespiegelrijzing Oosterschelde (EZZO) maakt deze knelpunten inzichtelijk en verkent de mogelijke oplossingen.

Trekker:

Rijkswaterstaat

Betrokken partijen:

Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen, Natuurmonumenten

Aanpak:

De aanpak loopt via het spoor van EZZO. EZZO moet resulteren in een eindpresentatie en rapport met een overzicht van toekomstige knelpunten in plaats en tijdshorizon, gegeven de scenario's van verschillende zeespiegelrijzing en zandhonger:

- een beeld van de Oosterschelde bij maximale zeespiegelrijzing en zandhonger en laat zien welk huidige ruimtegebruik en welke natuurwaarden dan nog aanwezig kunnen zijn als er niet wordt ingegrepen;
- oplossingsrichtingen met een indicatie van oplossend vermogen, kansen en risico's, kosten en baten;
- een voorstel voor een vervolgingreep tegen de zandhonger in plaats, tijd en omvang;
- het benodigde vervolgtraject (inhoudelijk en procedureel), inclusief een agenda van mogelijk noodzakelijke verdiepingsstudies.

Proces:

Rijkswaterstaat zal het onderzoek uitbesteden aan een ingenieursbureau.

Tijdpad:

Het onderzoek zal zijn afgerond met oplevering van een eindrapport in Q3 2019.

Financiering: min I&W en Deltaprogramma financieren dit onderzoek.

Ontwikkelingen die hierbij van belang zijn:

- EZZO is een deelonderzoek van de Herijking voorkeursstrategie en deltabeslissing ZW Delta en Rijnmond Drechtsteden.
- EZZO levert info aan een nog te starten integrale kantelpunten onderzoek voor de gehele Oosterschelde. Dat integrale onderzoek start na afloop van de beoordeling van de dijken en kering in 2021.

A2. Onderzoek naar nut, noodzaak en uitvoering van het meten van de primaire productie

Beschrijving ambitie zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 6.5, blz. 45 en hoofdstuk 8.1, blz. 65

Primaire productie staat aan de basis van de voedselpiramide van mariene ecosystemen. Onder invloed van licht zetten algen CO_2 en nutriënten (N, P en Si) om in biomassa. Deze biomassa is de voedselbron voor filterende organismen zoals schelpdieren die de algen uit de waterkolom filteren met behulp van hun kieuwen. De schelpdieren zijn weer een belangrijke voedselbron voor hogere trofische niveaus zoals krabben, zeesterren, vissen en vogels. Primaire productie is daarom een belangrijke factor voor de draagkracht (vermogen om een bepaalde populatie van organismen in stand te houden) van het systeem.

Binnen het Visserij Initiatief Zeeland (VIZ) is de wens uitgesproken om de monitoring van primaire productiemetingen in de Oosterschelde, Grevelingenmeer en het Veerse Meer op te pakken. De resultaten van de monitoring kunnen worden gebruikt voor de volgende doelen:

- Beter inzicht in de draagkracht van de verschillende bekkens voor schelpdierkweek;
- Beter inzicht in de 'gezondheid' en het ecologisch functioneren van de Oosterschelde, Grevelingenmeer en Veerse Meer;
- Kwantificering van de effecten van ingrepen (e.g. zandsuppleties, Flakkeese spuisluis, doorlaatmiddel Brouwersdam, Innovatieve Zoet-Zout scheiding Krammersluizen);
- Betere kalibratie en validatie van de waterkwaliteitsmodellen

NIOZ wetenschappers aan het werk
a/b van onderzoeksschip Navicula..
Foto Jacco Kromkamp

Doel:

Komen tot een plan van aanpak voor de monitoring van primaire productie in de Oosterschelde. Met dit plan kan een afgewogen beslissing worden genomen om de metingen van primaire productie al dan niet op te pakken.

Trekker:

Rijkswaterstaat en Provincie Zeeland

Betrokken partijen:

Partijen uit Visserij Initiatief Zeeland (VIZ): SVN, PO Mossel, Natuurmonumenten, Nederlandse Oestervereniging, Het Zeeuwse Landschap, ZMf

Aanpak, proces:

WMR stelt een plan van aanpak op voor het kunnen meten van de primaire productie inclusief kostenraming. Het doel hiervan is inzicht te krijgen in de draagkracht van het systeem ten behoeve van primaire productie en de opbouw van het voedselweb. Vervolgens bepalen trekkers samen met de partners de vervolgstappen, die met name bepaald worden door de financiële draagkracht.

Tijdpad:

Het meetplan wordt in Q1 2019 opgeleverd.

Financiering:

5-50 k€ (marktgevoelige informatie)

A3. Onderzoek naar nieuwe plaat t.b.v. oesterkweek en natuur

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 7, blz. 52

Doel:

Ruimte voor oesterkweek en meerwaarde voor natuurontwikkeling en veiligheid

Trekker:

Natuurmonumenten

Betrokken partijen:

Provincie Zeeland, Rijkswaterstaat Zee en Delta, Visserijsector, Nederlandse Oestervereniging, ZMf, Het Zeeuwse Landschap

Aanpak:

Uitvoeren onderzoeken naar mogelijkheden zandsuppletie in combinatie met het beschermen van de onderwaternatuur in overleg met stakeholders.

Resultaten van dit onderzoek zijn de basis voor projectvoorstel, financiering (inclusief subsidie), partners, vergunningen en uitvoering.

Proces:

In brainstorm ideeën en onderzoeksvragen ophalen. Natuurmonumenten start eind 2018/begin 2019 project op.

Tijdpad:

Brainstorm november 2018, partners verzamelen voorjaar 2019, projectvoorstel inclusief onderzoeken gereed 2^e kwartaal 2019, financiering en projectgroep rond eind 2019, start onderzoeken 2020, start beschrijven uitvoeringsplan 2021, aanvraag vergunningen 2022, start uitvoering 2023 of andere keuze (eindtijd eind 2025)

Financiering:

o.a. compensatie 380kV van Natuurmonumenten, Zeeuwse Milieufederatie, Het Zeeuwse Landschap

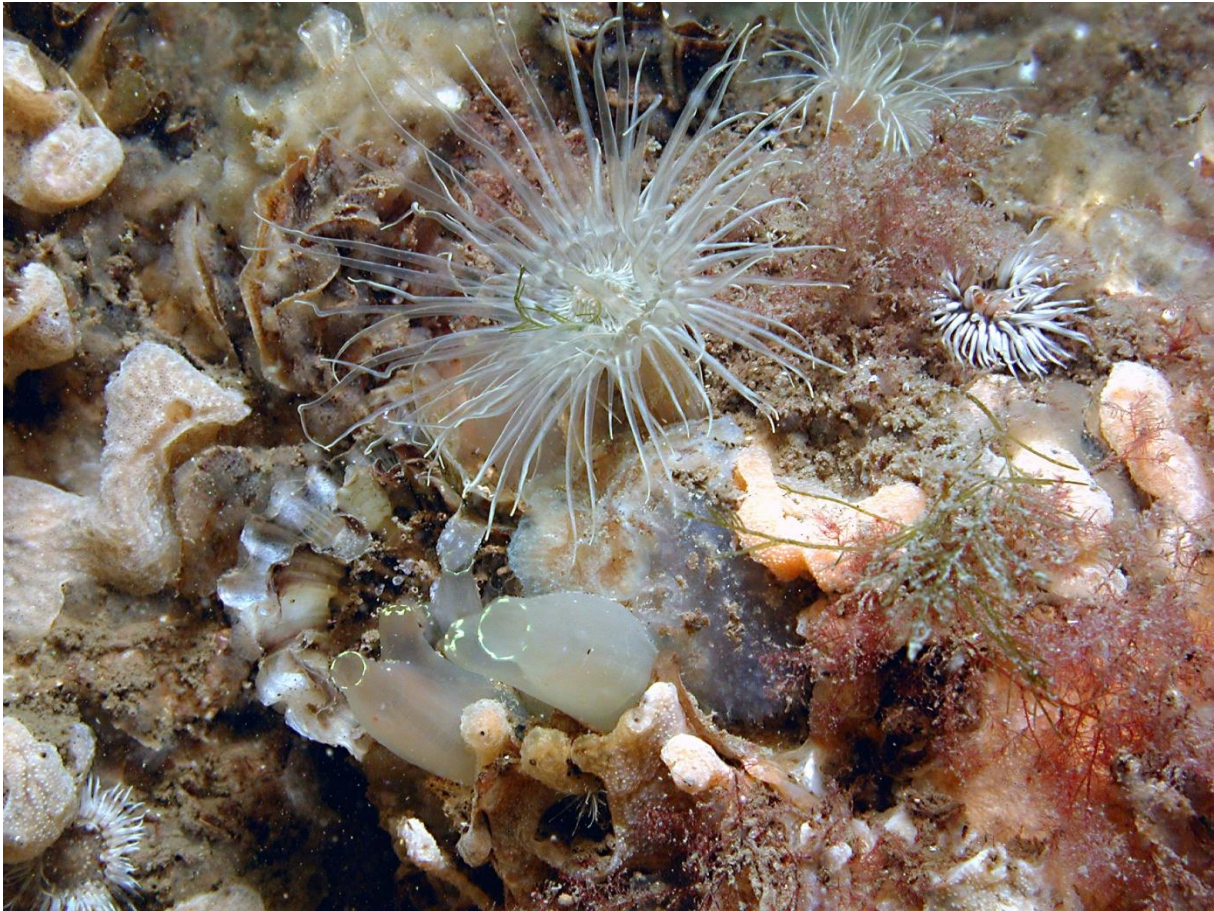
Concrete acties op korte termijn:

Eind 2018 is er een brainstorm geweest met deskundigen. Binnenkort volgt in kleiner verband een verdieping van onderzoeksvragen die moeten leiden tot een onderzoeksopdracht naar de meest effectieve manier om zand te suppleren (re-actief) of zand langer vast te houden (pro-actief). Ook onderzoeken we hoe en met wie er nog meer budget te verkrijgen is. Zo blijkt zand suppleren op die plek erg duur (steil talud, dus veel zand nodig). Zonder aanvullende financiering neigen de deskundigen naar manieren om bestaande slikken, schorren en zandplaten beter te beschermen en daardoor niet of langzamer te laten eroderen (feitelijk de zandhonger vertragen).

Na de zomer 2019 worden resultaten van het onderzoek en de zoektocht naar samenwerking (bijv oestersector/provincie) en aanvullende financiering verwacht (LIFE, visserij-subsidies, KRW- of N2000-bijdragen).

A4. Onderzoek naar mogelijkheden voor een onderwaterreservaat

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 6.5, blz. 47

Onderwaternatuur Oosterschelde, foto Frijsinger & Vestjens 2009

Doel:

Versterking onderwaternatuur Oosterschelde

Trekker:

Provincie Zeeland

Betrokken partijen:

Rijkswaterstaat, Nationaal Park Oosterschelde, Natuurmonumenten, Het Zeeuwse Landschap, Staatsbosbeheer, Visserijsector, Recreatiesector (Duiksport, sportvisserij en Watersport)

Aanpak:

Verkennen van mogelijkheden voor een onderwaterreservaat in de Oosterschelde. Hoofdvraag is of een onderwaterreservaat een versterking van de onderwaternatuur van de Oosterschelde biedt en zo ja, in welke vorm.

Proces:

Nationaal Park Oosterschelde (NPO) heeft het initiatief genomen voor een eerste startoverleg met de betrokken partijen over dit onderwerp op 12 juni 2018 in Goes.

Afspraak is nu dat Provincie Zeeland en NPO gezamenlijk afstemmen over de verdere aanpak.

Natuurmonumenten en de Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB) hebben aangegeven personele inzet te willen leveren in het verdere onderzoek naar deze ambitie.

Met alle betrokken partijen wordt een werkgroep gevormd. Inventariseren van wensen en beelden van bij alle betrokken partijen en verzamelen van beschikbare kennis. Op basis daarvan definiëren van

noodzaak, kansen, bedreigingen en mogelijkheden. Indien aanvullend onderzoek door externe partij gewenst is, gezamenlijk definiëren van onderzoeksvragen.

Tijdpad: In 2019 zal het project worden opgestart en deze eerste fase worden afgerond met een voorstel voor locatie, vorm en regelgeving.

Financiering:

Proceskosten om het project op te starten, onderzoek geschikte locaties en mogelijkheden regelgeving. €10.000,-. Indien aanvullend onderzoek noodzakelijk is moet hiervoor financiering worden gezocht.

Concrete acties op korte termijn

Eerste werkgroepvergadering inplannen en schrijven plan van aanpak (eind 2018)

Ontwikkelingen die hierbij van belang zijn:

Onderzoek naar nutriënthuishouding/draagkracht systeem naar de primaire productie en de opbouw van het voedselweb; Onderzoek naar nieuwe plaat t.b.v. oesterkweek en natuur; Toepassing schelpdierbanken ter bescherming van schorren en plaatranden, nadat onderzoek de effectiviteit heeft uitgewezen: Uitvoeren zandsuppleties; Ruimtelijk onderzoek vormgeven innovaties schelpdiersector

B1. Toepassing innovatieve dijkconcepten bij versterkingsmaatregelen in de periode 2018-2024

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 5.2, blz. 35, 36

Doel:

Combineren van veiligheidsfunctie met behoud en versterking van natuur, recreatie, cultuurhistorie, visserij, aquacultuur en de energietransitie.

Trekker:

Waterschap Scheldestromen

Betrokken partijen:

Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland, Oosterscheldegemeenten, Zeeuwse Milieufederatie, Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB)

Proces/ aanpak:

Via twee sporen:

1: Dijkvakken waarvan uit de toetsing is gebleken, dat ze niet voldoen aan de norm, worden aangemeld bij het (landelijke) HoogWaterBescherminingsProgramma (HWBP) dat de opgaven financiert en prioriteert. Voor iedere HWBP-maatregel worden in de verkenningsfase mogelijke alternatieven bekeken en kansrijke oplossingsrichtingen geselecteerd en gekeken of innovatieve oplossingen toegepast kunnen worden. Dat kan gaan om innovaties op gebied van dijkversterkingstechnieken, materiaal, rekentechnieken en processen.

2: Ander spoor waarin innovatieve dijkconcepten (in de vorm van concepten waarin sprake is van meervoudig ruimtegebruik) gestalte kunnen krijgen zijn de “Meer Met Dijken Doen” projecten van het Zeeuws Overleg Waterkeringen (ZOW). Per project wijst het ZOW een trekker aan.

Tijdpad:

Continu lopend proces, geen extra acties nodig vanuit werkgroep OS.

Financiering:

via HWBP

B2: Mogelijkheden beoordelen voor toepassing mossel- en oesterbanken ter bescherming van schorren en plaatranden

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 5.3, blz. 37.

Doel:

Tegengaan van afkalving van platen en slikken

Trekker:

Rijkswaterstaat

Betrokken partijen:

NIOZ, Natuurmonumenten, HZ University of Applied Sciences

Aanpak:

Toetsen van de meerwaarde van een aangelegde mosselbank voor de verschillende functies om de (potentiële) economische waarde, de natuurwaarde en bijdrage aan plaatstabiliteit in de praktijk te toetsen (Meerwaarde met mossels). Dit kan nadat onderzoek de effectiviteit heeft uitgewezen

Proces Meerwaarde met Mossels:

Het samenwerkingsverband van HZ University of Applied Sciences, mosselkwekers, Rijkswaterstaat, natuurorganisaties, NIOZ, IMARES en Deltares en een aantal netwerkpartners, onderzoekt de mogelijkheden om litorale mosselbanken in de Oosterschelde aan te leggen en middels een vorm van actief beheer langdurig in stand te houden. Deze innovatie is gewenst, opdat er nieuwe, rendabele productielocaties voor de schelpdiersector ontstaan; er (alternatieve) methodes beschikbaar komen om (randen van) intergetijdengebieden (het litoraal) te stabiliseren voor zandhonger; de natuurwaarde van intertidale gebieden wordt verhoogd en wordt bijgedragen aan het voldoen aan Natura-2000 doelstellingen.

Tijdpad:

Onderzoek loopt van 2015 t/m 2019. Eindrapport "Meerwaarde met mossels" wordt in voorjaar 2019 opgeleverd. Daarna opschalen.

Financiering:

Onderzoek is reeds gefinancierd. Afhankelijk van resultaat "Meerwaarde met mossels" om vervolgstappen en opschaling te bepalen.

Ontwikkelingen die hierbij van belang zijn:

Living Lab Schouwen-Duiveland (samenwerkingsverband kenniscentra en gemeente voor building with nature projecten)

RAAK-Pro voorstel geïnitieerd door HZ University Applied Sciences

Deltawater Challenge

B3. Uitvoering zandsuppleties

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 6.1, blz. 40, 41

Rustende zeehond op Roggenplaat, foto Natuurmonumenten

Doel (Roggenplaatsuppletie):

Tegengaan van de effecten van de zandhonger in het westelijk deel van de Oosterschelde.

Trekker:

Rijkswaterstaat

Betrokken partijen:

Provincie Zeeland, Natuurmonumenten, NIOZ

Aanpak:

Met zand uit de Oosterschelde zal op de Roggenplaat een suppletie uitgevoerd worden, waardoor de foerageermogelijkheden van vogels uitbreiden zodat het verwachte areaal in 2035 op het niveau zal zijn van de situatie in 2010. Hiermee wordt tevens de toename van de golfhoogte op de zuidkust van Schouwen-Duiveland gestopt, dat een gunstig effect heeft op de veiligheid van genoemd kustvak.

Proces:

Met recent gesedimenteerd zand uit de Roompot worden een 6-tal suppleties aangelegd op de Roggenplaat, rekening houdend met visserijactiviteiten en de natuur, om de droogvalduur in de zone tussen 50 en 80% te verhogen. Er zal ca. 1,5 miljoen m³ zand worden gesuppleerd. Om de overlast aan de natuur zoveel mogelijk te beperken, zal de uitvoering plaatsvinden in de winterperiode.

Tijdpad:

De uitvoering is gepland voor de periode oktober 2019 tot maart 2020; daarna wordt d.m.v. een uitgebreid monitoringprogramma de ontwikkeling gevolgd tot 2025.

Financiering:

De suppletie wordt gefinancierd door Ministerie I&W, Ministerie EZ, Provincie Zeeland, Natuurmonumenten, Gemeenten, Crowdfunding, Zeeuws Landschap, Interreg Vlaanderen-Nederland. Om ook de evaluatiefase (monitoringsfase) uit te kunnen voeren ontbreken nog middelen. Provincie Zeeland is op zoek naar subsidiemogelijkheden hiervoor.

B4. Educatie over verstoring door recreatief gebruik

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 6.5, blz. 44

Doel:

Tegengaan verstoring in foerageer- en broedgebieden. Ook aanpak grootschalige raap kokkels en oesters nodig

Trekker:

Nationaal Park Oosterschelde (NPO)/ IVN + Natuurmonumenten

Betrokken partijen:

Rijkswaterstaat, RECRON, gemeenten, Provincie Zeeland, Het Zeeuwse Landschap, Staatsbosbeheer, Waterschap Scheldestromen

Aanpak/proces:

Nationaal Park Oosterschelde heeft i.s.m. Natuurmonumenten, Het Zeeuwse Landschap, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, het Waterschap en de betrokken gemeenten een aanzet gemaakt voor verbetering van de communicatiemiddelen (bebording) rondom afgesloten dijktrajecten. Daarnaast neemt Nationaal Park Oosterschelde in samenspraak met de andere partijen het initiatief voor een 'brandbrief' over de problematiek rondom het grootschalig rapen van oesters en kokkels in de Oosterschelde, met de daarbij komende verstoring van natuurwaarden.

Tijdpad:

Communicatiemiddelen rondom gesloten dijktrajecten: 2018: Schouwen-Duiveland; 2019: Zuid en Noord Beveland; 2020: Tholen

Financiering: Via reguliere subsidie aan Nationaal Park Oosterschelde.

Concrete acties op korte termijn:

Brandbrief rondom grootschalig rapen van oesters en kokkels: najaar 2018

B5. Uitwisseling verblijfsrecreatieve terreinen

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 6.5, blz. 44, 45

Doel:

Behoud en verbetering natuurwaarden

Trekker:

Geen trekkersrol.

Betrokken partijen:

Gemeenten, PZ, ondernemer, ZMf

Aanpak:

Eigenaars/ondernemers van terreinen die vanuit hun functie gezien minder gelukkig zijn gesitueerd, krijgen de mogelijkheid zich op een andere plek te vestigen en daarmee ruimte te creëren voor natuurontwikkeling

Proces:

Deze kans doet zich vooral voor op het moment dat een bedrijf wordt beëindigd of van eigenaar verwisselt.

Tijdpad:

Deze kans doet zich vooral voor op het moment dat een bedrijf wordt beëindigd of van eigenaar verwisselt. Dit kan eventueel meegenomen worden bij de verdere uitwerking van de aandachtsgebieden.

Financiering: Tzt bepalen welke financieringsconstructie mogelijk is.

B6. Aanleg / verbeteren vispassages en doorstroomopeningen

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 6.5, blz. 45.

Aanleg vispassage op Schouwen-Duiveland, foto Beeldbank Waterschap Scheldestromen

Doel:

Verbetering van visstand door bieden van migratiemogelijkheden voor vis

Trekker:

Waterschap Scheldestromen, Rijkswaterstaat

Betrokken partijen:

Sportvisserij ZW-NL, Het Zeeuwse Landschap

Aanpak, proces en tijdpad::

Langs de Oosterschelde liggen nu 6 vispassages, waarvan 2 sluizen. In 2019 wordt nog een vispassage aangelegd bij gemaal De Noord, Sint Maartensdijk. Dat is vooralsnog de laatste passage die langs de Oosterschelde wordt aangelegd.

Het waterschap heeft een vismigratieplan in de vorm van de beleidsnotitie visbeheer.

Financiering: geregeld via Waterschap Scheldestromen

B7. Experimenteerruimte innovatieve technieken: off bottom kweek, drijvende korven.

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 7, blz. 52

Doel:

Oesterkweeksector minder gevoelig maken voor schade door de oesterboorder

Trekker:

Nederlandse Oestervereniging

Betrokken partijen:

Provincie Zeeland, Rijkswaterstaat, Ministerie LNV, Zeeuwse Milieufederatie, Natuurmonumenten

Aanpak:

Voor de kweek van oesters in een off-bottom opstelling in de Kom van de Oosterschelde is een Passende Beoordeling opgesteld door Wageningen Marine Research. Deze Passende Beoordeling vormt de basis voor een vergunningaanvraag die eind 2018 door de Nederlandse Oestervereniging zal worden ingediend.

Proces:

loopt al

Tijdpad:

Indiening vergunningaanvraag eind 2018.

Financiering:

Nederlandse Oestervereniging is hierin trekker. Mogelijkheden voor subsidie worden verkend door ZMf.

Concrete acties op korte termijn

Indienen vergunningaanvraag en zoeken subsidiemogelijkheden.

B8. Stimuleren gedifferentieerde ontwikkeling jachthavens

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 7.2.1, blz. 55

Foto Marco van Dijke

Doel:

Aantrekkelijk maken van Oosterschelde als vaargebied door ontwikkeling complementair aanbod naar soort, voorzieningen, ruimtelijke uitstraling, bootsoort en watertype

Trekker:

Havens onderling

Betrokken partijen:

Gemeenten, HISWA, Watersportvereniging, Provincie Zeeland, Nationaal Park Oosterschelde

Aanpak:

Een gedifferentieerd aanbod vanuit de jachthavens is gewenst om voor de watersporter een aantrekkelijke bestemming te blijven. Maar de markt en de ligging zijn bepalend en jachthavens spelen daar verder op in.

Nodig:

Ruimte en mogelijkheden voor de ondernemer om gemaakte plannen te realiseren (zoals meer verblijfsrecreatie op de haven) is daarbij een vereiste. Op deze wijze kan verdere differentiatie ontstaan en zich verder ontwikkelen.

Ook de mogelijkheden die een mooie omgeving biedt, zijn een stimulans voor differentiatie van de jachthavens.

Door beperkt natuur open te stellen voor recreanten, kan een nabijgelegen haven zich profileren als natuurhaven. Door moorings op bepaalde plaatsen in het gebied terug te leggen, worden aantrekkelijke plekken voor verblijf op het water gerealiseerd, waar de nabij gelegen haven ook voordeel van heeft. Hetzelfde geldt voor een grote passantensteiger bij de Neeltje Jans. Ook duikfaciliteiten op de haven (zoals het vullen van gasflessen enz.) dragen bij aan verdere differentiatie.

Proces:

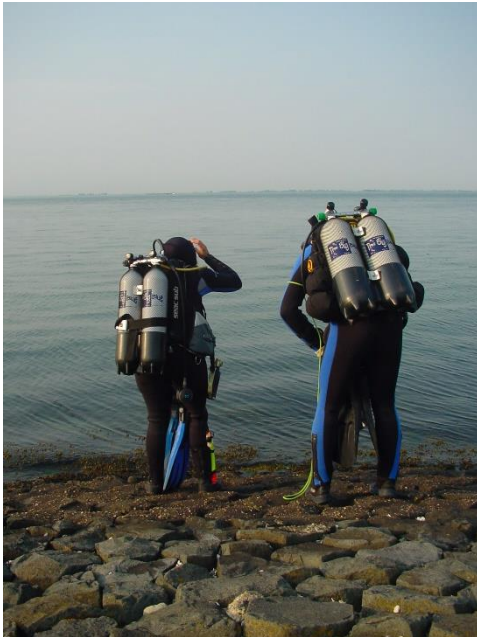
Jachthavens kunnen gezamenlijk een overzicht maken (kaart?) maken waar bovenstaande ontwikkelingen aangegeven zijn. Daarop zal ook verwerkt worden dat een uitbreiding van het ligplaatsenaanbod momenteel niet gewenst is. Een excursie van de jachthavens naar een andere regio met gevarieerd aanbod aan havens kan dienen ter inspiratie voor toekomstige ontwikkelingen. Een plan voor de moorings ligt bij Rijkswaterstaat

Financiering:

Aan de overheid is er de vraag om middels stimuleringsregelingen innovaties te (blijven) aan te jagen.

B9. Actieplan versterking duikdestinatie Oosterschelde

Beschrijving, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 7.2.3, blz. 56

Duikers op de dijk, Oosterschelde, foto Nationaal Park Oosterschelde

Doel:

De Oosterschelde als internationale duikbestemming profileren door op slimme locaties duikwrakken af te zinken, 'Kunst kopje onder' bij Wemeldinge te realiseren, de unieke verhalen van de verdronken dorpen sterker voor het voetlicht te brengen én arrangementen en voorzieningen te ontwikkelen of te verbeteren die aansluiten bij de wens van sportduikers.

Trekker:

Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB) ontwikkelt actieplan

Betrokken partijen:

Nationaal Park Oosterschelde, Provincie Zeeland, Rijkswaterstaat, gemeenten, RECRON, duikondernemers, Watersnoodmuseum, Werkgroep Duiken Wemeldinge, Edufact, Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland

Aanpak:

Het afzinken van duikwrakken is al vanaf 2009 een wens van de NOB om de duikbeleving te verbeteren. In 2011 zijn er bij Scharendijke drie wrakken afgezonken..

De NOB maakt met Zeeuwse duikondernemers en duikverenigingen een overzicht van geschikte locaties voor het afzinken van drie middelgrote duikwrakken (circa 12 meter lang). De locaties zijn vanaf de wal toegankelijk, knellen niet met andere gebruiksfuncties en de afgezonken wrakken hebben een positieve invloed op het onderwatermilieu. Tenslotte zijn de wrakken aangepast zodat er veilig op gedoken kan worden.

De Werkgroep Duiken van het ondernemerscollectief in Wemeldinge heeft al langer de wens om bij Wemeldinge een aantal kunstobjecten op de kant en in het water te plaatsen. Een uniek project en een unieke beleving voor zowel bezoekers op de kant als duikers onder water. De kunstobjecten zijn van milieuvriendelijk materiaal en versterkt de onderwaternatuur. Ook hier wordt goed gekeken naar andere belanghebbenden zoals de beroepsvisserij.

Er zijn in de provincie Zeeland meer dan 200 verdronken dorpen. Veel van deze dorpen liggen in het stroomgebied van de Oosterschelde. Er wordt een inventarisatie gemaakt van dorpen die vanaf de wal zichtbaar of bereikbaar zijn (niet-duikers). Hetzelfde geldt voor de verdronken dorpen die door sportduikers te bereiken zijn. Bezoekers van de locaties zien met VR-brillen de oorspronkelijke bebouwing van enkele verdronken dorpen. Ook worden er op enkele locaties kleinschalige

informatievoorzieningen geplaatst waarbij met name gebruik wordt gemaakt van digitale technieken. Hiermee kan bijvoorbeeld een sportduiker zijn duik op het verdrongen dorp plannen en uitvoeren.

Eén van de aanbevelingen uit het Marktonderzoek Dutch Divers' Delta (2011) is differentiatie en innovatie van het aanbod voor sportduikers. Uitgesplitst onder verschillende subdoelgroepen. Deze aanbeveling wordt opgepakt waar we deze in 2011 hebben achtergelaten. Samen met ondernemers wordt onderzocht hoe zij hun aanbod beter kunnen afstemmen op de wensen en behoeften van verschillende typen duikers met uiteenlopende eigenschappen, wensen en behoeften.

Tijdpad:

Drie duikwrakken afzinken

- 2019 Inventarisatie locaties, afstemming met belanghebbenden, eigendom, aansprakelijkheid, financiering
- 2020 Projectvoorbereiding, vergunningen en aanschaf duikwrakken
- 2021 Prepareren duikwrakken en afzinken

Kunst Kopje Onder Wemeldinge

- 2020 Start overleg met werkgroep, afstemming met belanghebbenden, eigendom, aansprakelijkheid, financiering
- 2021 Vergunningen en realisatie kunstwerken
- 2022 Realisatie

Verdrongen dorpen

- 2019 Inventarisatie
- 2020 Afspraken met andere partijen, ontwikkeling VR-beelden, realisatie

Arrangementen & voorzieningen (duik)ondernemers

- 2021 Start individuele gesprekken met (duik)ondernemers + groepsessies
- 2022 Onderzoek en samenstellen kansenkaart arrangementen en voorzieningen voor ondernemers

Financiering:

Bij het opstellen van het projectplan voor de verschillende projecten wordt de financiering onderzocht. Er worden gesprekken gepland met provincie, gemeenten en andere partijen. Mogelijk zijn er ook Europese gelden voor versterking van de onderwaternatuur (duikwrakken).

Concrete acties op korte termijn:

Opstellen projectplan per deelproject

B10. Presenteer de cultuurhistorie/ Markeren verdronken dorpen

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 7.2.5, blz. 57

Plompe Toren, verdwenen dorp Koudekerke, foto Provincie Zeeland

Doel:

Versterken identiteit van Oosterschelde

Trekker:

Via spoor UNESCO GEOPARK

Betrokken partijen:

Nationaal Park Oosterschelde, Provincie Zeeland, gemeenten, Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ), Waterschap Scheldestromen

Aanpak:

Afgesproken met projectleider Unesco Geopark (Walter Jonkers, Provincie Zeeland) dat de presentatie van de cultuurhistorie (markeren van verdronken dorpen) loopt via het spoor van UNESCO GEOPARK.

Proces: via spoor Unesco Geopark

Tijdpad: duur project Unesco Geopark

Financiering: loopt via Unesco Geopark

Ontwikkelingen die hierbij van belang zijn:

Project van Gemeente Schouwen-Duiveland “Verdronken en gekrompen dorpen” (visualisatie historie) zichtbaar langs Oosterschelde, afgerond in 2017.

B11. Promotie Oosterschelde Experience door samenwerking partijen

Beschrijving: Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 7.2.5, blz. 59

Foto Nationaal Park Oosterschelde

Snorkelen Oosterschelde, foto NPO

Doel:

Blijven benutten onderscheidende kwaliteiten van de Oosterschelde

Trekker:

Recreatiesector, Nationaal Park Oosterschelde (NPO)

Betrokken partijen:

Natuurmonumenten, Het Zeeuwse Landschap, Staatsbosbeheer, NOB, Sportvisserij, watersport, NPO gastherennetwerk, Recron, VVV, NME-centra, Provincie Zeeland, IVN

Aanpak/proces:

Doorlopend traject waar we ons gezamenlijk inzetten voor de promotie van de Oosterschelde en het verder versterken van de belevmingsmogelijkheden van het gebied. Initiatieven van NPO zoals een gezamenlijk jaarrond activiteitenprogramma en de Oosterscheldeweek leveren hier een grote bijdrage aan.

Financiering: Via reguliere subsidie aan NPO

B12. Veilige Oosterscheldestranden

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 7.2.6, blz. 59

Strandje Oosterschelde, Foto NPO

Doel:

Verbeteren kwaliteit en veiligheid van de Oosterscheldestranden.

Trekker:

Gemeenten, recreatiesector of via Zeeland/Deltabrede aanpak. De vraag is wie dit daadwerkelijk gaat oppakken.

Betrokken partijen:

LNV, Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen, Recreatiesector

Aanpak:

Overheden en recreatiesector willen graag dat gasten veilig en zonder letsel van de lokale strandjes van het mooie, schone, zilte water van de Oosterschelde kunnen genieten.

Aanpak optie 1:

Oestervissers vragen bij hoog water stranden schoon te vegen. Oestervissers maken hierdoor wel kosten. Anderzijds hebben de oestervissers dringend behoefte aan experimenteerruimte voor off bottom teelt.

Daarbij ziet het ministerie het schoonvegen van stranden bij hoogwater als “vissen” en belast de vissers met veel visserij gerelateerde voorwaarden en restricties.

Voorstel:

Kom de oestervissers tegemoet en geef hen experimenteerruimte voor off bottom teelt en belemmer schoonmaak- acties niet met “visserij gerelateerde” restricties.

Aanpak optie 2:

Beschouw het als “schoonmaken” en raap handmatig de paar verdwaalde schelpen op of schraap met een rupskraantje de toplaag schoon.

Aanpak optie 3:

Strandjes overdekken met een frisse laag schoon zand. Dat gebeurt nu al, maar is vrij kostbaar.

Aanpak optie 4:

Je doet niets en informeert bezoekers goed. Bv door gebruik te laten maken van waterschoenen.

Tijdpad:

Hangt af van gekozen aanpak. Besluit voorleggen aan het BOOST

Financiering:

Hangt af van gekozen aanpak

B13. Verblijfsrecreatie: niet meer, maar beter

Beschrijving: Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 7.2.7, blz. 60, 61

Doel:

Kwaliteitsverbetering van het aanbod van verblijfsrecreatie

Trekker:

Gemeenten

Betrokken partijen:

O.a. Natuurmonumenten (NM), Het Zeeuwse Landschap (HZL), Zeeuwse Milieufederatie (ZMf), Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ), Provincie Zeeland

Aanpak:

Door een gebiedsgerichte aanpak knelpunten oplossen en kansen verzilveren, zoals is beschreven in paragraaf 5.4 van het Omgevingsplan Zeeland 2018 .

Analyse afronden door TOZ en HZL/NM/ZMf, daarna bespreken met gemeenten.

Proces:

Analyse afronden van randen Oosterschelde. Op perceelniveau waardevolle trajecten beschermen en ontwikkellocaties aangeven. Randvoorwaarden ontwikkellocaties Kustvisie, dus keuze voor recreatie (inclusief bijdrage versterken deltalandschap) of landschap.

Tijdpad:

Analyse gereed voor bespreking voorjaar 2019.

Dit kan meegenomen worden bij de verdere uitwerking van de aandachtsgebieden.

Financiering: vooralsnog onduidelijk of er extra financiering nodig is.

B14: Ontwikkelen visie Energie en Water

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 8.2, blz. 66

Doel:

Duurzame Oosterschelde

Eén van de ambities van de Oosterscheldevisie 2018-2024 is om de kansen voor duurzame energieopwekking op en uit water nader te verkennen

Trekker:

Provincie Zeeland

Betrokken partijen:

Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, gemeenten, Natuurmonumenten, Het Zeeuwse Landschap

Aanpak/proces:

Provincie Zeeland werkt samen met andere provincies aan de Regionale Energie Strategie(RES). Het doel is om in 2030 de uitstoot van CO₂ met 49 procent omlaag te brengen. In 2050 energieneutraal. Om na te gaan hoeveel energie er in de Oosterschelde kan worden opgewekt en aan welke vormen we kunnen denken, heeft Provincie Zeeland de workshop *Duurzame Oosterschelde; ook voor energie?* georganiseerd.

Tijdens deze workshop bleek er draagvlak om de totale opbrengst duurzame energie uit de Oosterschelde te verhogen met 3 PJ in te vullen door thermische energie, getijenergie, zonne-energie en windenergie. De uitkomsten van deze workshop zijn besproken met het team Regionale Energie Strategie die deze aanpak met stakeholders ook voor de andere bekkens willen gebruiken. De uitkomsten zullen gebruikt worden bij het opstellen van de RES Zeeland

Tijdpad:

13-11-2018 Verkennende workshop 'Duurzame Oosterschelde; ook voor energie?'

De uitkomsten van de workshop worden gebruikt bij het opstellen van de RES Zeeland. Vooralsnog zijn verdere stappen vanuit de werkgroep OS niet nodig.

Financiering:

Provincie heeft verkennende workshop op 13-11-2018 georganiseerd en gefinancierd. Geen aanvullende financiering nodig.

B15. Ruimtelijk onderzoek vormgeven innovaties schelpdiersector

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 8.4, blz. 69

MZI oogst Oosterschelde, foto NPO

Doel:

Positieve bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit

Trekker:

Provincie Zeeland

Betrokken partijen:

Gemeenten, Schelpdiersector, Zeeuwse Milieufederatie

Aanpak, proces:

In eerste instantie zal geïnventariseerd worden welke regelgeving reeds bestaat ten aanzien van bijvoorbeeld Mosselzaadinvanginstallaties (MZI's). Aan de hand daarvan zal bezien worden of aanvullende regelgeving wenselijk is.

Provincie Zeeland bekijkt mogelijkheden voor aanpak door HZ University Applied Sciences (Bouwkunde i.s.m. Aquatische Ecotechnologie) .

Tijdpad: In 2019 zal worden gestart met een plan van aanpak. Allereerst zal er een projecttrekker moeten worden gevonden.

Financiering: €5000-€10000

Concrete acties op korte termijn:

overleg met lector Aquatische Ecotechnologie HZ University Applied Sciences

B16. Kader Ruimtelijke Kwaliteit Oosterschelde

Beschrijving ambitie, zie Oosterscheldevisie 2018-2024, hoofdstuk 8.4, blz. 71

Doel:

Heldere richtlijnen voor nieuwe ontwikkelingen langs de Oosterschelde

Trekker:

Gemeenten

Betrokken partijen:

Provincie Zeeland, Natuurmonumenten, Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ), Het Zeeuwse Landschap

Aanpak, proces:

In het Omgevingsplan zijn verschillende afspraken gemaakt over ruimtelijke ontwikkelingen langs de Deltawateren. Gemeenten zijn daarbij ook verantwoordelijk voor de ruimtelijke kwaliteit. Natuurmonumenten en Toeristisch Ondernemend Zeeland werken samen aan een Kustvisie Deltawateren om afspraken te kunnen maken over overstijgend belang.

Tijdpad: Gemeenten nemen ruimtelijke kwaliteit mee bij het opstellen van hun plannen. De vraag is of er naast het kader van het Omgevingsplan nog een nieuw kwaliteitskader voor ontwikkelingen langs de Oosterschelde moet komen. Deze vraag kan worden beantwoord bij de verdere uitwerking van de aandachtgebieden.

Financiering: Nieuw kwaliteitskader voor nieuwe ontwikkelingen langs de Oosterschelde: ruwweg geschat op €25000,-.

Governance uitvoeringsplan Oosterscheldevisie 2018-2024

De uitvoeringsorganisatie richt zich op een projectgewijze aansturing voor de uitvoering. De samenstelling hiervan wordt aangepast op basis van de bij elk project passende behoefte. Daarnaast lopen projecten via bestaande sporen van trekkers/betrokken partijen.

Rol/taak Bestuurlijk Overleg Oosterschelde Toekomst (BOOST) bij de realisatie van het uitvoeringsprogramma.

BOOST heeft een afstemmings - en voortgangsbewakingsrol uitgaande van de Oosterscheldevisie 2018 – 2024 en behandelt de overkoepelende aspecten.

BOOST zorgt voor aansturing daar waar dit aan de orde is. Als algemene lijn komt BOOST twee keer per jaar samen. Hieraan nemen deel: bestuurders van Provincie Zeeland (voorzitter), Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, Gemeenten Goes, Kapelle, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Tholen, Veere, Visserijsector, Toeristisch Ondernemend Zeeland, Natuurmonumenten, Het Zeeuwse Landschap, Nationaal Park Oosterschelde (adviseur), Ministerie EZ (agendalid).

Rol/taak Werkgroep Oosterschelde) bij de realisatie van het uitvoeringsprogramma

De ambtelijke ondersteuning wordt gegeven door de Werkgroep Oosterschelde. De taken van de werkgroep bestaan uit voortgangsrapportage, toetsing aan de Oosterscheldevisie en signalering van kansen en knelpunten. De Werkgroep Oosterschelde zorgt voor een halfjaarlijkse schriftelijke voortgangsrapportage aan BOOST.

De Werkgroep Oosterschelde bestaat uit: ambtelijke vertegenwoordigers van Provincie Zeeland (voorzitter), Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, Gemeenten Goes, Kapelle, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Tholen, Veere, Visserijsector, Toeristisch Ondernemend Zeeland, Natuurmonumenten, Het Zeeuwse Landschap, Nationaal Park Oosterschelde en. Ministerie EZ (agendalid)